

Zand, grind en klei onmisbaar in de circulaire economie

Tijdens het symposium "Primair Circulair" op 9 oktober in Nieuwspoort/ Den Haag waren de sprekers unaniem: Een duurzame winning en goed gebruik van primaire grondstoffen uit Nederland zoals zand en grind spelen een doorslaggevende rol om een circulaire bouweconomie te realiseren.

Prof. Taco van Hoek, directeur van het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) rekende de aanwezigen voor dat er tot 2030 één miljard ton (exclusief ophoogzand) aan grondstoffen nodig is om aan de gestelde bouwopgave te kunnen voldoen. Herbruikbare materialen en secundaire grondstoffen zijn nodig en zeker bruikbaar, maar zijn bij lange na niet voldoende in hoeveelheid of kwaliteit voor handen om aan de vraag te voldoen.

Het beschikbare volume herbruikbaar en secundair groeit de komende jaren maar blijft met 383 miljoen ton in 2030 op ruim een derde van de vraag steken. En dan is nog geen rekening gehouden met de kwaliteit van deze grondstoffen, een veel kleiner deel is hoogwaardig toepasbaar.

Volgens Van Hoek alle reden om eerst goed zicht te krijgen op de reik-

wijde, kosten en baten van verschillende oplossingsrichtingen en wetgevingstrajecten.

Prof. Co Verdaas, hoogleraar Gebiedsontwikkeling aan de TU Delft hield een pleidooi voor denken in kansen en vanuit meer-voudige dimensies van circulariteit. De verbinding van tijd, techniek en organisatie en ontwerp schept ruimte, zowel mentaal als fysiek, voor circulariteit. Daar kan ook de winning van primaire grondstoffen prima in passen. Het advies luidt: zoek nieuwe partners als zorgverzekeraars, innovatieve agrariërs en delfstoffenwinners.

De Dutch Green Building Counsel, vertegenwoordigd door Rudy van de Helm, ging in op de nieuwe DGBC-beoordelingsmethode. De mate van herbruikbaarheid van materialen die vrijkomen na een levenscyclus bepalen mede de waarde en duurzaamheid van een gebouw.

Dat de dialoog tussen natuur en milieu en economie tot prima resultaten kan leiden werd getoond door Petra Souwerbren, directeur van het GNMF. Zij ziet al veel goede voorbeelden van 'win-win'-situaties voor natuur (en recreatie) en delf-

stofwinning, met langs de rivieren ook belangrijke baten voor hoogwaterveiligheid. Winning blijft ook in de toekomst nodig, wel op de juiste wijze en niet overal. Klimaatverandering is voor natuur en leefomgeving bedreiging nummer één. Grote inspanning voor het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen is noodzakelijk, zowel bij winning van primaire als secundaire grondstoffen.

Met het symposium beoogden de initiatiefnemers: FODI/Cascade, KNB en de Gelderse natuur-en milieu organisatie (GNMF) de circulaire meerwaarde van primaire grondstoffen beter over het voetlicht te krijgen. Directeur Cascade/FODI kijkt tevreden terug.

Circulaire Bouweconomie betekent niet: "alleen nog maar bouwen met secundaire grondstoffen" dan zijn we snel uitgebouwd. Het betekent wel: vanaf nu zó gaan bouwen dat alle grondstoffen schoon en eenvoudig teruggewonnen kunnen worden na elke levenscyclus.

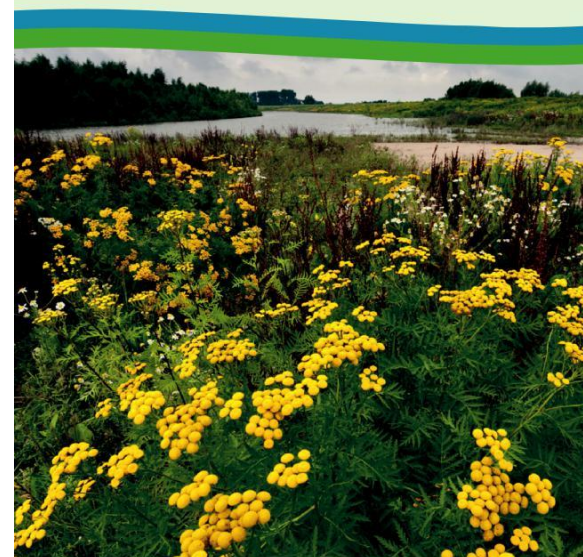
Voor de producenten van zand en grind voor de betonketen is het duidelijk: houd de betonketen schoon en gebruik grondstoffen uit de regio: beperk transport zoveel mogelijk.

De winning van primaire grondstoffen levert naast bouwgrondstoffen natuur, waterveiligheid en biodiversiteit op.

100 % recycling = 20 % vervanging

Winning van primaire bouwgrondstoffen blijft nodig, nu en in de toekomst.

Panel Primair Circulair vlnr Taco van Hoek (EIB) Rudy van der Helm (DBGC) Petra Souwerbren (GNMF) en Co Verdaas (TU Delft)

